

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimbi nedelje in praznike, ter volja po pošti predplačan. Za vsako-ogrske dežele za vse leto 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 3 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vposiljave naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvošč frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vogove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Uspeh obstrukcije.

Odkar so klerikalci razbili deželni zbor, trobijo v vsaki številki svojega nesnažnega »Slovenca«, da to ne more imeti nobenih gospodarskih posledic, da je vsejedno, če je deželni zbor kaj dovolil ali če ni ničesar dovolil, češ, deželni odbor mora dovoljevati vse redne podpore. Povspeli so se celo tako daleč, da so trdili: ako deželni odbor ne dovoli vseh rednih podpor, zlorabi svojo oblast!

Pokazali smo že pred več časom, kakšna je pravna stran te zadeve. Navedli smo doslovno tiste zakonske določbe, ki se nanašajo na dovoljevanje deželnih podpor, tako da se je lahko vsakdo prepričal, kakšen je dejanski položaj. »Slovenec« niti poskusil ni, dokazati, da je to neresnično, kar smo mi trdili na podlagi zakona, nego je le svojo trobil naprej: deželni odbor mora podpore deliti, četudi mu deželni zbor ni dal potrebnih kreditov.

Kako neumno je bilo to klerikalno zatrjevanje, to se je pokazalo sedaj, ko je dobilo ministrstvo priliko, izreči svoje mnenje. Že v soboto smo poročali, kako je ministrstvo, nota bene klerikalno poljedelsko ministrstvo, odgovorilo deželnemu odboru zastran državnega prispevka za uravnavo Mirne. Ta ministrski odgovor je principialna izjava ter kaže prav živo prokletstvo klerikalne obstrukcije.

Ministrstvo je odgovorilo deželnemu odboru, da ne izplača državnega prispevka za uravnavo Mirne, ako ni prej deželni zbor dovolil deželnega prispevka. Ministrstvo ne izplača državnega prispevka, tudi če bi hotel deželni odbor na svojo odgovornost izplačati deželni prispevek, ker stoji na zakonitem stališču, da deželni odbor nima te pravice.

Ta izjava je usodnega pomena. Vsa melioracijska dela se namreč plačujejo iz sredstev, ki jih zlože država, dežela ter interesentje. Za vse vodovode, za

vse vodnjake, za vse uravnave vodá, hournikov itd. itd. prispeva država jako znatne svote, navadno skoro polovico, a vsa ta dela se morajo ustaviti, ker država ne izplača svojih prispevkov, če ni dež. zbor dovolil deželnih prispevkov.

Vsakdo mora uvideti, da je ta ministrska izjava prava katastrofa za celo deželo, da so vsled tega vladnega stališča gospodarske posledice klerikalne obstrukcije za deželo še veliko strašnejše, kakor se je doslej mislilo.

Ker je ministrstvo sporočilo deželnemu odboru, da je pripravljeno sklicati deželni zbor meseca septembra, ako prevzame deželni odbor jamstvo, da bo mogel deželni zbor mirno zborovati, se je deželni odbor obrnil do vseh treh deželnozborskih klubov, naj se v tem oziru izrečejo. Razume se samo po sebi, da so napredni poslanci in veleposestniki za sklicanje deželnega zbora. Kaj so odgovorili klerikalci, ne vemo. V sobotnem »Slovencu« čitamo, da žele klerikalci, naj se skliče deželni zbor zaradi uravnave Mirne in nekaterih drugih neobhodnih potreb ad hoc, a na dnevni red naj se postavijo samo te zadeve — to so tiste zadeve, ki koristijo klerikalcem in naj obvarujejo klerikalne poslance pred nevoljo njihovih volilcev. »Slovenec« predstavlja to tako, kakor bi klerikalci iz lastnega nagiba želeli sklicanje deželnega zbora. To je navadna »farbarija« volilcev. Klerikalci »žele« sklicanje deželnega zbora vsled razpisa poljedelskega zbora in ker jih je strah volilcev.

Kaka bo odločitev — ne vemo. Stališče, da sme deželni odbor rešiti samo to, kar je klerikalcem po volji, druzega pa ničesar, je vsekakor absurdno, četudi svedoči, da je klerikalcem začela teči voda v grlo in da jih obhaja groza zaradi posledic njihove hudodelske obstrukcije.

Nedeljski počitek o trgovinskem obrtu.

(Dopis iz trgovskih krogov.)

Popolna odprava nedeljskega dela je sedaj na Avstrijskem neizvedljiva. Liberška zbornica. (Glej Narodnogospodarski Vestnik II. let. št. 5.)

Pred 14 dnevi se je po Ljubljani raznesel glas, da bodo morale vse prodajalne v mestu ob nedeljah zaprte biti. Kdor pozna ljubljansko trgovino, je pač z glavo zmajal, češ, da tega pri naših razmerah pač ni mogoče izvesti, ali če je mogoče, bo to le v škodo trgovini in mestu samemu v njegovem razcvitu.

Mesto ljubljansko ima jako razvito okolico. V okolici stanuje na stotine pridnih raznovrstnih obrtnikov, mojstrov in delavcev itd. Ti ljudje imajo čas ali si ga vzamejo skoraj izključno samo ob nedeljah in praznikih dopoludne za nakup blaga in raznovrstne surovine.

Merodajni faktorji naj si ogledajo dopoludne, kako dohajajo ljudje od vseh krajev v mesto. Kako živo je po Glavnem in po Starem trgu ter po drugih važnih ulicah. Saj je v nekaterih trgovinah v Prešernovih ulicah in Starem trgu ob sobotah in nedeljah glavni promet. Odvzemite jim nedelje, pa jim vzamete obstanek.

Kakšnje nasledke bo imela nova uredba nedeljskega počitka, si je lahko misliti: Trgovci v okolici bodo čimdalje več takega blaga nabavili, katerega dobe konsumenti sedaj le v mestu in kmalo pogine vsaj mala trgovina v Ljubljani. Takega mnenja je tudi ena največjih trgovskih korporacij, kamora v Libercah.

Razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko se tako čudno glasi, kakor bi bil ta nedeljski počitek skovan v šenklavskem farovžu. Po deželi se mora trgovec ravnati po službi božji, po jutranji in dopoludanski maši ter po popoludanskem nauku. (Konsumom se seveda ne bo treba po tem ravnati.)

Tam pa, kjer so shodi in božja pota, na primer na Dobrovi, v Šiški, na Brezju itd., tam se pa ni treba nič ozirati na službo božjo, tam nič ne trpi pobožnost, če se pred cerkvijo delajo kupčije, kajti na božjih potih in shodih se prodaja po največ blaga, katerega zalaga klerikalna stranka, to je katoliško tiskovno društvo, rekte kramarija. Prodajajo se sv. podobice, molitveniki, molki i. t. d. in tako pride zopet denar v tiste roke, ki dela vse v čast božjo!

Ako človek prečita določila v nedeljskem počitku, pride nehoté do suma, da je bržkone deželna vlada s temi določili, dala klerikalcem nekako koncesijo in njih podjetjem, katoliškim kramarijam in konsumom ter nagrado za obstrukcijo, ki so jo delali v deželnem zboru, da bodo še bolj liberalnega trgovca vničevali.

O določilih, ki jih je izdala c. kr. deželna vlada, se da veliko govoriti, a v to menim, da je v prvi vrsti poklicano trgovsko in obrtniško društvo za Kranjsko. Omenjeno društvo naj bi sklicalo velik shod vseh ljubljanskih trgovcev brez razlike vere in spola, da se izrazi o nedeljskem počitku.

Trgovskemu in obrtniškem društvu si pridobi resnično zaslugo, ako pripomore, da izve c. kr. deželna vlada željo ljubljanskih trgovcev. Saj je je gotovo ležeče na tem, da zadovolji, v kolikor je v njeni moči, vse sloje in da ne dela z davki obremenjenemu stanu velike škode. V imenu več trgovcev — n.

V Ljubljani, 25. avgusta.

K položaju.

» Slav. Correspondenz« je prinesla dopis člana konservativnega veleposestništva. »Krivica, ki se je zgodila Čehom« — piše ta politik — »se mora poravnati. Kako se to zgodi, ni naša stvar. Dokler se to ne zgodi, je nemožno urediti razmere v državnem zboru. Sicer zbornica zopet ne bo delala ničesar. Zato hočemo, da se očisti položaj pred parlamentom,

LISTEK.

Po Gorenji Italiji.

Spomini s pota.

(Dalje.)

2. Milan.

Vožnja po Gorenji Italiji je ves čas nepopisno prijetna in zanimiva. Na desni in levi se razprostirajo plodna polja, travniki, holmi za holmi, vmes pa dražestno ležeča mesteca, romantične vasice ter gradiči in vile. Visoko po grebenih holmov so razporežene večnadstropne, arhitektonsko luksuriozno opremljene stavbe, po rebrih hribov in pobožjih brdov so kakor lastavičja gnezda nalepljena razsežna letovišča in sredi njih strme proti nebu smeli stolpi z nizkimi, skoraj s ploskvimi strehami. In ako rabiš kukalo, vidiš skozi visoke ozke line celo zvonove. Rudeče strehe iz krive opeke se svetijo tu in tam iz bujnih gajev, lepi mostovi se spenjajo preko širokih strug brzotekočih potokov in gladke bele ceste se vijejo ob košatih drevoredih. In kamorkoli se ozreš, vidiš dolge ravne vrste nizkih vinskih trt ter aleje murb. Vsako zemljišče meji na dveh straneh prema vrsta visokih dreves, ki vrše tako najnatandnejše nalogo naših kamenitih mejnikov. Vlažna zemljišča

preprežajo ravne črte čistih in gladkih jarkov, po katerih se oteka vlaga. Iz vlaka ima tako človek vtisk, da se obdelujejo polja vestno in razumno ter da vlada povsod najlepši red. In vendar je bilo videti le malo poljedelcev. Ta in oni pa se je sklonil od dela, se smehljaje ozrl na jaderno brzeči vlak ter zamahnil s širokokrajnim slamnikom v pozdrav potnikom, stoječim ob oknih. In zagorele Italijanke so kazale svoje bele zobe, zamigale rahlo z rokami, otroci pa so pritekali k progi in nam metali poljubce. Prijazno ljudstvo!

Vozili smo mimo Vicence, Verone in Peschiere brez prestanka.

Tam v daljavi pa se je zasvetila brezkončna azurnovišnjeva jezerska ravan, obdajana z golimi, ostrorobimi gorami: Lago di Garda, največje jezero gornjeitaljsko.

Ustavili smo se v Desenzanu, majhni, jedva 4500 oseb broječi luki tik jezera. Na kolodvoru imajo čakalnice presenetljiva napisa »Warte Saalen« in »Warten Saal«, a nemški vendarle ne razume nihče.

Tikoma pristana leži na najlepšem prostoru Caffè-Ristorante al Lido s kopalniščem in malim vrtom. Umazana in zanikarna je ta restavracija, a njene cene so prvih hótelov. Zato pa je razgled tem veličastnejši.

Po ogromni gladini jezera se majejo hropeči moderni parniki in kakor orehove lupine skačejo čolni, zibani po nemirni vodi. Kakor razburjeno morje se zaganja valovje v obalne hiše ter se razbija hrupno v bele pene. In robovi strmih gor se svetijo v solnčni luči sivomodro, zelenkasto-črno, belo in rudeče. Tam v daljavi pa blesté cerkve in hiše riverskega obrežja.

Velikansko je to sinjeplavo jezero in med najkrasnejšimi v Evropi. Blešč vode in raznobojni odsev Apenin povzročata, da se zdi človeku tod vse nenavadno svetlo in jasno, da seza in razloča oko v najskrajnejšo daljo. Solnce pripeka, a vendar ni posebne vročine, saj prihaja z jezera prijeten hlad.

Desenzano ima vse pogoje najprijetnejšega letovišča. Prekrasno jezero z zmerno toploto vode, divno okolico, na vse strani najlepšo panoramo, ne daleč, jedva dve uri s parnikom odtod, tirolsko Rivo ter Arco. Vendar ne storé konservativni Desenzanci ničesar za udobnost tujcev, ki se zato kraju izogibljejo. Ozke in umazane ulice, umazane hiše in umazani restavrantii... take razmere prometu tujcev seveda niso ugodne.

Zato pa smo se vendarle radi poslovili od čarobnega razgleda ter bili proti prvemu mraku že v Milanu. Takoj na velikanskem kolodvoru je opaziti, da smo

v modernem velikem mestu. Pred poslopjem je čakalo nebroj hotelskih vozov, cela vojska fakinov (postreščkov) in dolga vrsta zasebnih kočij in fijakarjev. Razen tega vozovi električne železnice. Fijakarji imajo brez izjeme vsi črne ali bele cilindre ter temnovišnjeve, rudeče obrob-ljene uniforme.

Vozili smo se po širokih ulicah z visokimi, bogato fasadiranimi poslopji in z bujnim, hrupnim prometom vozov in občinstva. Po trotoarjih se kar gnete ljudi. Bogastvo in luksuz povsod.

Saj pa je Milan s svojimi 468.600 prebivalci za Napoljem najobljudnejše in najbogatejše italijansko tovarniško mesto. 900 tovaren in 10.500 prodajalen je tu; nad 200 trgovin se bavi le s svilo. Industrija svile, volne, bombaža, rokavic, vozov, strojev, in umetalnega pohištva cvete. Izvažajo se v velikanskih masah sir, surovo maslo, jajca in perutnina. Troje kanalov veže Milan s Tessinom in Padom in z jezerom Como. Do Monze, kraljevskega letovišča, kjer je bil ustreljen kralj Humbert, vozi električna dvonadstropna železnica. Le eno uro vožnje je do tjá in le eno uro do jezer Como in Lecco. Zato pa je naval tujcev tudi v vroči dobi v Milanu vedno velik in hóteli so neprestano polni. Saj življenje ni drago.

(Dalje prih.)

ne pa šele v parlamentu. Ne le Koerber in mi, nego tudi oni, ki so nad nami, mislijo, da treba pred sestankom državnega zbora storiti vse, da se zagotovo gospodarske predloge, ne da bi se bilo treba bati obstrukcije. Zato stopi vlada že začetkom septembra v zvezo s strankami ter poskusi ustvariti modus vivendi. Povedala bo strankam, da se morajo z Ogrsko in z inozemstvom dogovorjene predloge na vsak način uresničiti in dognati, kajti druga eventualnost ne bo § 14., nego bo treba poseči globočje. Ako se arrangement ne posreči, je nadaljnji obstoj te vlade in tega parlamenta izključen. — Gre se torej za življenje in smrt Koerberjevega kabineta in sedanjega državnega zbora. Schönerer pa je izdal na nemške volilce odprto pismo, v katerem pravi, da se hoče dovoliti »nenasitnim« Čehom notranji uradni jezik, da se dobi za nagodbo v parlamentu večina. S tem se opravičena zahteva Vsenemcev — pravi Schönerer — da se mora zagotoviti nemški državni jezik, že naprej odbija. Nemški naprednjaki tajè to nevarnost za nemščino, ki izgubi svojo veljavo polagoma tudi v drugih deželah. Nemci sami torej ustvarjajo stopnice, po katerih se slovanstvo popne do gospodstva. Ne dovolite, da bi nemški poslanci izpolnili narodne težnje Čehov! Naša edina dolžnost je, da neizprosno zahtevamo nemški državni jezik, da brezobzirno pobijamo težnje Čehov ter stremeljenje nemških strank v takozvani »Gemeinbürgerschaft«, da se prizna češki notranji uradni jezik! — Torej so tudi Nemci nesložni med seboj in so nekateri za to, da se dovoli Čehom notranji uradni jezik. Položaj je sila zmeden in vsestransko opasen.

Pošne razmere v Crnigori.

Kakor znano, je pretrgala pred nekaj leti avstro-ogrsko pošta promet s pomočjo denarnih nakaznic s Črno goro, ker pošta v Črni gori na avstrijske trdke naslovljenih svot sploh oddala ni. Tega denarja se je nabralo počasi pol milijona kron. Ker je pokrila nekaj dolga Rusija in so odstavili glavnega krivca, ravnatelja črnogorskih pošt, bivšega desetnika, S. Jabučanina, se je sedaj vsa stvar zopet poravnala. Jabučaninov naslednik, sin knezovega adjutanta Popovića, je dognal, da ni prejšnji poštni ravnatelj tekom 11 let svojega uradovanja niti enkrat sestavil in oddal računa ter je delal, kakor se mu je zljubilo. In tako je dolžan ta bivši ravnatelj državi 1.400.000 K, katerih ne bo menda nikdar povrnil in katerih tudi še nihče nikdar terjal ni. Jabučanin je bogat mož, in je postal vkljub svoji dvomljivi preteklosti okrajni glavar Zete z letno plačo ministra, kar vzbuja med Črnogorci nezadovoljstvo in sum, da je imel bivši ravnatelj črnogorskih pošt več visokih skrivcev.

Ruski generali na Angleškem.

V nekem pariškem listu razlaga neki Francoz, ki je bival za časa burske vojne v Afriki, pristrčnost in prijateljstvo, katero vlada sedaj med Buri in Angleži. »Vrli Afrikanci«, meni Francoz — »so potomci surovih kmetov iz Veldta ter nimajo finega čuta kakoga plemenitaša. Zdravi so in priprosti ter pravi kmetje. Bijejo se, so tepeni, in potem so zopet prijatelji. Tudi po zadnji burski vojni je bilo tako. Dekorativno in lirično to ni, a ni zabranilo Burom, boriti se junaško tekom treh let. Pravzaprav traja vojna med Angleži in Buri že 107 let; kajti začela se je leta 1795. in ni skoraj nikdar prenehala. Holanci in Angleži prebivajo neločeno v istih vaseh, občujejo med seboj in se sovražijo. Kadar pride med njimi do vojne, kar se je zgodilo od l. 1795. že petkrat, pa se ločijo in se moré, a potem so iznova prijatelji. Francoz pripoveduje tudi, da se je sešel v Pretoriji, katero so Angleži prisvojili, z nekim Burom, v njegovi družbi je bilo takrat več angleških častnikov, s katerimi je občeval Bur povsem prijateljski. In ravno ta Bur je bil med najhrabrejšimi borilci in začetniki svoje domovine in je padel pozneje na čelu svojih ljudi pri Elandsfonteinu. — Med Buri in Angleži vlada sedaj navidezno popolno sporazumljenje. »Daily Telegraph« javlja, da je odgovoril Botha na vprašanje iz obližja Krügerja. Dolžnost vseh državljanov, ki hočejo živeti v južni Afriki, je, da se ravnajo po zakonih angleške države

in so zvesti podaniki kralja Eduarda. Vsaka druga politika bi bila za Bure uničujoča. Razum Krügerja, Leydse, Reitze in še nekaterih drugih, kateri se ne strijajo s tem prijateljstvom in so nasprotniki miru, se vrnejo vsi burski poveljniki do konca tega leta nazaj v Afriko.

Najnovejše politične vesti.

Varani Poljaki. Poljaki v Šleziji so nezadovoljni, ker jim vlada noče dovoliti v Tešinu ustanovitve poljskega učiteljskega. Šlezijci Nemci so protestirali pri Kőrberju in ta nemške želje upošteva srčno rad. — Vatikan in francoski redovi. Papeški nuncij v Parizu je vročil Vatikanu obširen spis o francoskih redovih. V spisu piše, da se francoski episkopat pasivno vede proti redom, kar je posledica tega, ker so se redovi, zlasti ženski, sistematično upirali cerkveni hierarhiji. Nuncij svari Vatikan pred vmešavanjem v francoske zadeve, ker se je bati, da bi potem francoska vlada odpravila konkordat. — Holandija namerava bajè stopiti v trozvezo, ker se boji, da se »zmagoslavna« Anglija pooblasti njenih kolonij. Potovanje ministra-prezidenta Kuypera po dvorih trozveze svedoči baje o tem. — Attaché z norel. Dolgoletni vojni zastopnik Turčije v Berlinu, Hamdi bej, je v petek znorel. Na sultanovo povelje je bil odpeljan v Carigrad. — Knez Eulenburg. Govori se, da odstopi radi bolehosti nemški poslanik na Dunaju, knez Eulenburg. Naslednik mu bo baje knez Lichnowský, nekdanji legacijski svetovalec na Dunaju, ali grof Monts. — Nemški prestolonaslednik pride 10. septembra k vojaškim vajam v zahodnji Ogrski. — Menelik pride prihodnje leto na Francosko. — Proslava boja pri Mars-Latouru. Obletnice so se vdeležili tudi Alzasi, kojim je med drugimi navdušenimi, domoljubnimi govori dejal škof iz Nancy: »Vzlic temu, da je vaša dežela še vedno usuznjena, prišli ste na francoska tla, da vzpričate zvestobo stari domovini ter s svojo udeležbo vprašate nas. »Doklej imamo še na vas čakati? Kdaj boste prišli nas rešiti?« — Rusko-poljsko razmerje. Cesar Viljem je pri sestanku v Revalu izjavil željo, da pošlje car k vojaškim vajam v Poznanju deputacijo častnikov. Car odpošlje torej 1. septembra 50 častnikov pod vodstvom generalguvernerja Čertkova, ki bodo prisostvovali pri slavnostih, ki bodo imele, kakor znano, značaj protipoljske demonstracije. — Eksprezident Krüger je baje, kakor lažejo angleški listi, porabil državni denar za podmito evropskih listov.

Dopisi.

Iz Idrije. Nepričakovano ugodno izvršila se je javna tombola, katero je priredilo sl. »Delavsko bralno društvo« v Idriji v korist revnini dijakom na tukajšnji realki. Udeležba bila je ogromna od strani domačinov, došlo pa je tudi mnogo častitih gostov iz Cerknega, Spodnje Idrije, Črnega vrha, Žirov in od drugod. Klerikalci odpeljali so se na Brezje ter s tem pokazali, koliko jim je mar korist ljudstva. Po končani procesiji za papeža, ki je morala menda biti tudi ravno to popoludne, pričela se je tombola, ki se je izvršila v lepem redu. Glavni dobiček v vrednosti 110 K dobil je deček Ivan Bedenk, ki nima ne očeta ne matere. Tudi druge dobitke dobili so večinoma revnejši. Prav tako! Koliko je bilo zanimanje za to tombolo, kaže dejstvo, da je od 7000 tablic ostalo neprodanih le okrog 600, kar je z ozirom na naše razmere in nasprotovanje klerikalcev nad vse ugodno. Čistega dohodka bo nad 900 K. Ta velika svota prišla bo v korist revni mladini na naši mestni realki. Največjo hvalo je pač idrijsko prebivalstvo dolžno vrlému »Delavskemu bralnemu društvu«, da je priredilo to tombolo, za katero je bilo treba mnogo trudapolnega, požrtvovalnega dela. Hvala pa gre še v prvi vrsti odseku, ki je prevzel težavno nalogo izvršitve, sosebno načelniku, c. kr. pazniku g. J. Oblaku, blagajniku g. J. Ferjančiču in tajniku g. L. Pogačniku, kakor tudi vsem drugim članom odseka. Prvi trije gospodje žrtvovali so ves svoj prosti čas za obile priprave in njih zasluga je, da je tombola uspela tako ugodno. Najlepša hvala društvu in ome-

njenim gospodom pa bo hvala učeše se revne mladine, ki bo deležna podpore.

Kakor vsaki koristni priredbi od napredne strani, tako so tudi tej za občno korist namenjeni tomboli naši prijatelji farovških bisag — pardon delavcev, nasprotovali na vse možne načine. No, tombola je navzlic procesiji, navzlic romanju izpadla sijajno in pokazala, da narodnjaki še nekaj premorejo, klerikalcev pa ni drugega kakor prazno govoričenje. Procesija pa je jasno pokazala, da ako se jedna stvar le prevečkrat ponavlja, pride ob veljavo. Moških udeležencev našli smo le 16 parov, mnogoštevilno tukajšnje uradništvo pa je zastopal le jeden sam uradnik z ljudskošolsko izobrazbo. Ta procesija je dokaz, da se je i pri nas obrnilo na bolje. A treba bo še mnogo dela, da se naše konservativno ljudstvo privede do razumevanja napredne svobodne misli.

Naši klerikalni petelinčki pa niso le donebesno domišljivi in nad vse surovi, ampak navzlic svoji duševni revščini zelo častihlepni, tako, da si hočejo čast s silo pridobiti. Že omenjenemu uradniku z ljudskošolsko izobrazbo, pravemu tipu pristnega klerikalca in velikemu Slomškarju se niso odkrili mladeniči, ki so v delu pri rudniku. Ta dva klerikalna mogočnega sta pa kar kratko denuncirala one mladeniče in bili so pri seji obsojeni v globo. Neki delavec dobil je kazni 1 K, ker ni pozdravil klerikalca, ki je gotovo duševno na nižji stopnji kakor sam. Takemu postopanju mora se najodločneje protestovati. Delavec je plačan za težko delo, a ne, da bi upogibal tilnik pred ošabnimi klerikalnimi korifejami. Spoštovanje tistemu, kdor to zasluži.

Prosil bi Vas, g. urednik, da bi povedali, ali je v deželni zbornici piskal tudi naš poslanec Mihec? Mislim, da tudi, kajti veliko več preko piskanja ni zmožen. Govornik je prav mevžast in le ne vem, kako bi bil on utemeljeval svoje nujne predloge, in zato je gotovo pomagal piskati, da se je rešil neprijetne blamaže. Na zadnjem shodu socialnih demokratov pa je vezal otrobe, da so mokrachi imeli kaj lahko delo z njim. Kako neroden je bil, dokazuje to, da je primerjal kranjsko duhovščino s cigani, kateri se tudi napadajo, a se ne morejo braniti. Kje pa ste vendar bili, Mihec, dr. Častna beseda, sociolog Krak itd., da niste branili svojih bratcev, ko je iste napadel poslanec Hribar tako neopravičeno (!)? Sicer pa jo je s primero cigani za našo podivjano duhovščino vrlo dobro pogodil. Govoril je tudi o 38 tisoč glasov, katere je dobil dr. Žlindra. No, sodrug Čobal zavrnil je to otroško in neumno bahanje primerno. Vsak otrok ve, da se na prste sešteje one volilce, ki so volili s prepričanjem političnega sleparja, večina je bila peljana od popov-agitatorjev na volišče. Skupil bi jo bil Mihec še bolj, da ni moral menda iti k popoldanskemu opravilu v cerkev.

V zadnjem času razburjal se je kahtet Oswald nad Sokoli, sosebno je kahal jezo nad naraščajem. Ti mali dečki morajo biti pri njem velikanske važnosti, kajti ko je pisal v Slovincu o njih, našel je spisu naslov »Idrijske razmere«. Objednem pa si je vzel priliko, da se je sam sebe pohvalil, češ, pogledjte, črni bratci po Kranjskem, ako delam v Idriji za klerikalizem, kolika preganjanja trpim itd. Upam, da ga je slišal škof ter imel svoje dopadaje na njim. Sokoli pa se nezatnega in smešnega Oswalda niso ustrašili niti malo. Vse njegovo rohnjenje v šoli, denunciranje po listih ni pomagalo nič. Vsa velika jeza, ves trud bil je brezvspešen. Je že hudo! O Sokolih pa sem prepričan, da bodo delovali še z večjim veseljem, kajti njih stvar mora biti dobra in koristna, ker jo preganjajo klerikalci. Popolnoma prav imajo, da se ne zmenijo za ostudno počenje narodnih klevetnikov — brezdomovinskih klerikalcev. Oswaldu pa priporočamo, da se bolje briga za svoje posevdo-device, da mu ne bodo delale sramote, kakor se je to zgodilo v Hote-drščici.

V »Dihurju« pa grozi neko revše s kanoni, s katerimi hočejo odslej streljati na liberalce. Streljali pa bodo ravno toliko, kakor so lani izpraznili svojo torbo da ravno se jih je večkrat v to pozivalo. Jaz mislim, da se niti gromenja teh topov ne bo čulo. No, pa liberalci se tega streljanja ne bodo ustrašili, pa makari če

kanone nabašejo s slomščetom. Za drugo slomščat itak ni! Vem, da bi ne dobil prostora, ko bi hotel vso klerikalno svojat natanko opisati. Kaj lepo bi se pa čitalo o krepostnem Picigasu, Regenu, Bobiku, Soukupu, Muringu, Hribarju, Gnezdi, Oswaldu itd., kakor so se že imenovali in se imenujejo junaki po farovških. Pravo senzacija pa bo vzbudilo priobčenje vizitke, katero je pisal neki pop. Za danes omenim, da jo je pisal vzoren dušni pastir, ki razume še o polnoči v sladki ginenosti piti hkratu iz pet čaš rujno vince. Res, naši popje odlikujejo se v marsičem, še celo plezati v temi skozi okno. A o tem in onem prihodnji!

Rimski klerikalizem

in še to in ono.

XXII.

Na vsaki strani zgodovine najdemo dokazov, da se cerkev nikdar ne od-pove dozdevnim svojim »pravicom«. Če nima moči, čaka, ako pa pride do moči, uveljavi svoje »pravice« brezobzirno in jih brani s krutostjo.

Gorjé narodom in posamičnikom, ki ne parirajo brezpogojno, kadar ima cerkev moč. Bolje ko najdaljša razprava, »vedočita naslednji dve izobčeni«, kako zna cerkev vihteti bič nad nepokorneži.

Leta 1329. je imelo kristijanstvo kar dva papeža, Ivana XXII. in Nikolaja V. Vsak se je smatral za jedino pravega papeža in drug drugega sta izobčevala iz cerkve in proglasila za krivoverca. Veliki teden l. 1329. je papež Ivan XXII. proglasil papeža Nikolaja V. za krivoverca in antikrista in potem tega papeža in vse njegove pristaše tako-le preklel:

»Vsi naj dobe svoj del, ako se ne poboljšajo, kakor brezbožniki, na sodni dan ne bodo vstali in kakor Datan in Abiren, katera dva je zemlja živa požrla. Jezo božjo in besnost svetih apostolov Petra in Pavla, katerih cerkev je hotel porušiti, naj čuti že v tem življenju; njegovo stanovanje bodi zapuščeno in nihče naj ne prebiva v njegovih kočah! Njegovi sinovi naj postanejo sirote, njegova žena naj postane vdova, on in sinovi naj do smrti nimajo miru. Beračiti naj morajo in iz njihovih hiš naj se jih prepodi. Oderuhi naj prebrskajo njegovo imetje, prijatelji naj onemogočijo njegova prizadevanja. Ves svet naj se vojskuje proti njemu in vsi elementi naj bodo proti njemu; zasluge vseh umrlih svetnikov naj ga zmedejo in naj mu že v tem življenju pokažejo osvetlo, ki ga čaka. Tiste, ki se mu zoperstavijo in ga preganjajo, pa naj božja milost čuva, moč svetih apostolov Petra in Pavla pa naj jih odveže vseh grehov.«

Še korenitejše je papež Klement VI. dne 13. aprila 1346. preklel kralja Ludovika Bavarca. Ko ga je proglasil za očitnega krivoverca in ga proglasil infamnim, je nadaljeval v dotični bulli tako-le:

»Da spozna imenovani Ludovik, da je zapadel tem kaznim, božjemu maščevanju in našemu prokletju, prosimo milo božjo moč, da uniči njegovo divjanje, poniža in ugasi njegov ponos, ga z močjo svojih pravic porazi, ga izroči v roke njegovih sovražnikov in preganjalcev in njim ga pred noge vrže. Sojena naj mu bo jama, ki je ne vidi, in v katero naj pade. Proklet bodi njegov voh in proklet njegov izhod! Bog ga naj udari z blaznostjo, s slepoto, z besnostjo. Nebo naj meče nanj svoje strele. Jeza božja in svetih apostolov Pavla in Petra, katerih cerkev je hotel razdejati, naj se vname proti njemu v tem in onem življenju. Ves svet naj se vojskuje proti njemu. Zemlja naj se odpre in naj ga živega požre! V jednem rodu naj bo njegovo ime pozabljeno. Vsi elementi naj bodo proti njemu! Njegovo stanovanje naj bo opustošeno. Zasluge vseh svetnikov naj ga zmešajo in naj mu že v tem življenju pokažejo maščevanje, ki ga čaka. Njegovi sinovi naj bodo vrženi iz njihovih hiš in pred njegovimi očmi izročeni njihovim sovražnikom, ki naj jih uničijo.«

Tako grozovito so papeži večkrat prekleli različne vladarje, ki niso hoteli tako plesati, kakor so v Rimu žvižgali.

Dandanes seveda papeži nimajo več poguma tako nastopiti, sicer pa bi znala vsaka država razglašanje takega prekletja prepričati. Le pogledimo, kako postopa ravno sedaj francoska vlada proti klerikalizmu, a papež Leon XIII. se ne upa ne besedice črhiniti.

Razmerje med državo in med cerkvijo je dandanes precej drugačno, kakor pa v prejšnjih časih. Cerkvi seveda to razmerje ne ugaja in zato se tudi trudi na vse načine, da bi dobila moč, to razmerje predručati v smislu njenih, v prejšnjih člankih označenih nauk.

Razmerje med našo državo in med katoliško cerkvijo je danes celo nejasno

